

Szabó T. Attila a Kossuth Egyetem díszdoktora

Szabó T. Attila, aki talán századunk legnagyobb magyar nyelvészeti életművét alkotta meg, hosszú, hűséges és harmonikus kapcsolatot ápolt a debreceni egyetemmel. Tiszteletbeli doktorrá avatása -- 1986. október 29-én -- mégis olyan előzmények és körülmények közt zajlott le, amelyeket kortörténeti adalék gyanánt is érdemes megörökíteni.

A Debrecennel való kapcsolat kiinduló pontja Csúry Bálint személye. Az ő tanítványa volt Szabó T. Attila Kolozsváron az 1920-as évek végén. Az ő hatására kezdte el népnyelvi kutatásait, főleg azután, hogy 1930-ban Csúry magával vitte moldvai nyelvjárási gyűjtőútjára is. Kapcsolatuk nem szakadt meg akkor sem, amikor Csúryt 1932-ben a debreceni egyetem meghívta professzorává. Ezt bizonyítja, hogy Szabó T. Attila 1935-ben Debrecenben szerzett bölcsészdoktori címet "Kéziratos énekeskönyveink és verses kéziratunk a XVI--XIX. században" című értekezésével. Szigorlatoztatói voltak: Csúry Bálint, Pap Károly és Szabó Dezső.

Amikor Csúry híres népnyelvkutató iskolája kialakult, az erdélyi, kolozsvári tanítványokra is számítani kívánt. "Az igazi szellemi kapocs Csúry és debreceni köre, meg az erdélyi--kolozsvári népnyelvkutatók között akkor teremtődött meg, amikor Csúry többszörös sürgetésére a vallás- és közoktatásügyi minisztérium végre megteremtette Debrecenben az első magyar népnyelvkutató intézetet..." -- írta később SZABÓ T. ATTILA (MNny. III, 309). Az intézet évkönyve ugyanis kezdettől fogva biztos publikációs lehetőséget jelentett az erdélyi kutatóknak. Már az 1939-es első kötetben ott találjuk SZABÓ T. ATTILA (A bábonyi népnyelv igealakjai), MÁRTON GYULA (Zártabbá- és nyiltabbá válás az ördögös-füzési nyelvjárásban) és NAGY JENŐ (Magyarvalkói vállfőminták) tanulmányait. A következő, 1940-es kötetben mindhárman újabb tanulmányokkal jelentkeztek, és csatlakozott a sorhoz GÁLFFY MÓZES, Szabó T. Attila újabb tanítványa is.

Csúry Bálint 1941. februári halála nem szakította meg a két egyetem népryelvkutatóinak kapcsolatát. Sőt, az új debreceni professzor, Bárczi Géza társszerkesztőnek kérte fel Szabó T. Attilát: a Magyar Népryelv III. kötete kettőjük közös gondozásában, Debrecen--Kolozsvár jelzéssel jelent meg. A tanulmányok csaknem felét a Kolozsváron robbanásszerűen kibontakozó népryelvkutató iskola szerzői adták. Hasonlóan közös szerkesztésben jelent meg az évkönyv 1942-es, kétszeres terjedelmű negyedik kötet is.

A folytatást -- sajnos -- elsöpörte a háború vihara. Nemcsak a közös kutatások, hanem a személyes kapcsolattartás lehetőségei is megszűntek, megszűntek. Megszűnt maga a Magyar Népryelv is, csak 1951-ben tudta újraindítani Bárczi Géza Magyar Nyelvjárások címmel. Szabó T. Attila még vagy féltucat tanulmányt publikált benne, míg az adminisztratív gátlások engedték. A személyes kapcsolatok inkább csak a levelezésre korlátozódtak, bár az új irányító, Kálmán Béla és szerkesztőtársai is mindig pártolták az erdélyi kutatók szerepeltetését.

Ilyen körülmények között határozta el e sorok írója, Csúry Bálint és Bárczi Géza egykori katedrájának "méltatlan bár, de hivatalos szolgája", hogy Szabó T. Attila 1935-ös doktorálásának ötvenedik évfordulójára kezdeményezi a nagy tudós tiszteletbeli doktorrá avatását. A gondolat a nyolcvanas évek elején született meg, az első felterjesztés dátuma 1982. február 12. Címe: "Javaslat Szabó T. Attila "doctor honoris causa" címmel való kitüntetésére". Talán nem érdektelen ennek a javaslatnak teljes szövegét ide iktatnunk:

"Szabó Törpényi Attila, a kolozsvári Bolyai Egyetem nyugalmazott professzora, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja, a magyar nyelvtudomány legnagyobb élő egyénisége. A Nagy-Küküllő megyei fehéregyháza községben született 1906. január 12-én. Kolozsvári egyetemi hallgatóként már élenk tudományos érdeklődéssel fordult az irodalomtörténet, a történettudomány, a bölcsélet, a társadalomkutatás és a néprajz területei felé. Két tanára volt rá sorsát eldöntő hatással: Kelemen Lajos, aki a levéltári kutatásokba bevezette, és Csúry Bálint, akitől a népryelvi bűvárlatok módszertanát elsajátította. Az ő biztatásukra fordult érdeklődése az erdélyi magyar nép életének és nyelvének jelenkori és múltbeli kutatása felé.

Kutatásai eredményeit az 1920-as évek végétől egyre gazdagabban áradó közleményei tanúsítják. Önálló kötetek sora, tanulmányok százai, adatközlések, tudományos ismeretter-

jesztő írások serege jelzi fél évszázados működését, melynek lendülete ma sodróbb, mint bármikor. Negyedszázados kolozsvári professzorsága alatt olyan magyar nyelvészeti tudományos iskolát nevelt maga körül, amely bátran állja az összehasonlítást a magyarországiakkal is.

Életművének egyik fő kutatási területe a *helynévtörténet*. A levéltárakban gyűjtött gazdag adattárakat helyszíni élőnyelvi vizsgálatokkal szembesítette és tette közzé. Sok kitűnő helynév-etimológiát derített fel, írt meg, mindig körültekintően ügyelve a magyarázatok sokoldalú indoklására: a földrajzi, földtani, történeti, néprajzi, népnyelvi hitelesség minden árnyalatára. Helytörténeti kutatásaiban minden elfogultság nélkül törekedett a névadás múltjának feltárására. Elméleti, módszertani elveit önálló műként is megfogalmazta: "Miért és hogyan gyűjtsük a helyneveket?" (Cluj, 1938). Sok évtizedes helynévgyűjtésének eredményeként mintegy 650 000 helynévadat-cédulája várja, hogy "Erdélyi Helynévtörténeti Adattár" címen megjelenhessen (1968-as adat).

Iskolateremtő hatása volt Szabó T. Attilának az erdélyi magyar *nyelvjáráskutatás* megszervezésében, fellendítésében is. Csúry Bálint nyomdokain haladva kiváló munkatársakat nevelt fel: Márton Gyula, Gálffy Mózes, Nagy Jenő, Teiszler Pál, Gergely Piroska, Vöő István azóta példamutató művek sorozatával bizonyították tehetségüket. A nyelvföldrajzi módszernek Szabó T. Attila volt az erdélyi úttörője (Huszonöt lap "Kolozsvár és vidéke népnyelvi térképé"-ből. Kolozsvár, 1944.). Azóta tanítványai szinte minden erdélyi régió nyelvjárási atlaszának adatait összegyűjtötték: kár, hogy publikálásuk nem indulhatott meg.

Fél évszázados levéltári szókincsgyűjtő munkásságának eredményeként Szabó T. Attila kb. egymillió szóadatot írt ki az oklevelekből. Ennek közlése indult meg az "Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár" köteteiben. Az eddig megjelent két kötet (A--C 173, Cs--Elsz 174 kiadói ív) bizonyítja, hogy minden eddiginél gazdagabb oklevéltár van születőben a szerző jóvoltából. Ezzel olyan új, érintetlen anyag feltárását végzi el, amely az egész magyar nyelvtörténeti kutatás megújulását fogja elősegíteni.

A szó- és szóláskutatás, a magyar--román nyelvi kölcsönhatások vizsgálata, a nyelvtöréneti kutatások módszertani kérdései, a nyelv művelés napi feladatai, a néprajzi, művelődéstörténeti kérdések állandó részét jelentik Szabó T. Attila munkásságának; mindezt áttekinteni, értékelni itt nincs terünk (bibliográfiáját l. "Nyelv és múlt" c. köteté-

ben 547--62).

Életművéből "Válogatott tanulmányok és cikkek" összefoglaló címen eddig négy kötetet adott közre: "Anyanyelvünk életéből (Bukarest, 1970, 574 l.), "A szó és az ember" (uo. 1971, 573 l.), "Nyelv és múlt" (uo. 1972, 624 l.), "Nép és nyelv" (uo. 1980, 675 l.).

Szabó T. Attilának régóta szoros kapcsolata van a debreceni egyetemmel. Az a Csúry Bálint, akit maga is mesterének vall, Kolozsvárról elkerülve a mi egyetemünk magyar nyelvészeti tanszékvezetője, majd a népnyelvkutató intézet igazgatója lett. A két tudós kapcsolata mindig szoros volt, eredményeiket folyamatosan kicserélték.

1935-ben Szabó T. Attila egyetemünkön szerzett *bölcsészdoktori címet*. Értekezésének címe: "Kéziratos énekeskönyveink és verses kézírataink a XVI--XIX. században". Doktori vizsgáit Pap Károly, Csúry Bálint és Szabó Dezső előtt tette le. (Szigorlati jegyzőkönyvének folyó száma: 193., iktatókönyvi száma 537.).

1941-ben és 1942-ben Bárczi Gézával együtt szerkesztette a Magyar Nyelvtudományi Intézet évkönyvének, a Magyar Népnyelvnek III. és IV. kötetét (430 és 483 lap terjedelemben).

Tanulmányait azóta is sokszor közölte évkönyvünkben: a Magyar Népnyelvben és a Magyar Nyelvjárások összesen 13 tanulmánya jelent meg, köztük nem egy igen jelentős is.

Ritka magyarországi utazásai alkalmából mindig szívesen látogat el Debrecenbe, és tart előadást számunkra. Legutóbbi, 1981-es meghívásunkat örömmel fogadta; a novemberi Debreceni Magyar Nyelvészeti Napokra előadással készült: Csúry Bálintról akart megemlékezni. Sajnos, egy súlyos műtét megakadályozta utazásának lebonyolításában.

Szabó T. Attilának a magyar nyelvtudományban elfoglalt helye, illetőleg egyetemünkhöz fűződő régi, szoros kapcsolata méltóvá teszi őt arra, hogy díszdoktoraink sorába beiktassuk."

Fenti javaslatunk az egyetem illetékes fórumain rendkívüli egyetértéssel találkozott. Az intézeti és kari tanács után 1982 áprilisában már az egyetemi tanács is egyöntetű lelkesedéssel szavazott a tiszteletbeli doktori cím odaítélése mellett. Az év őszén már a minisztériumi egyetértés is megszületett, s az ügy a diplomácia vágányaira került, hogy a "testvéri szocialista" államok közötti etikettszabályok szerint az illetékes román fórumok hozzájáruljanak az aktus lebonyolításához. Úgy látszott azonban, az évfordulóig, az 1935-ös doktorálás félévszázados fordulójáig hátra levő három év elegendő lesz az egyetértés megérkezéséhez.

Nem lett elég. A román fél ebben az esetben is ugyanolyan obstrukciós magatartást tanúsított, mint számos más ügyben: sem igent, sem nemet nem mondott, különösen nem adott írásban, nehogy magatartása hivatalosan kifogásolhatóvá váljék, pláne bekerülhessen a nyugati sajtóba, cáfolhatóvá téve a román kisebbségi politikáról terjesztett illúziók eszmerendszerét. Számunkra viszont nem maradt más lehetőség, mint -- a "belügyekbe való beavatkozás" vádjának elkerülése miatt -- évről évre félévről félévre informális úton próbáljunk érdeklődni az ügy "állása felől", a sürgetés látszatát sem keltve.

Díszdoktori kezdeményezésemről személyesen, magánjelleggel azután tájékoztattam Szabó T. Attilát, amikor az ügy már minden magyar fórumon átjutva, diplomáciai útra terelődött. Örült a kezdeményezésnek, de nem csekély szkepszissel várta, mit szólnak az ügyszökhöz a román állami szervek -- hiszen azt is megakadályozták, hogy otthon az akadémikusok közé kerülhessen. Virágnyelven folyó levelezésünkben többször érintette ezt a kérdést. Például egy 1985. február 19-én kelt levelében így: "Igazán sajnálom magam is, hogy nem tudtam lejutni Debrecenbe, abba a városba, amely annak idején hivatalos elismerésével kutatóvá kötelezett el, és *most újabban olyan nem várt megtiszteltetésben részesít*. Sajnálatos valóban, hogy a jó szándék ilyen és éppen ilyen mérvű akadállyal találkozik. De hát megéregetünk mi ilyen és még ilyenebb dolgokat is" (az én kiemelésem - S.Á.). 1986. augusztus 18-án írt levelében arról szólt, hogy közelesen Magyarországra utazik rokonlátogatás céljából. Eközben így utal a tiszteletbeli doktori ügyre: "Szeretném, ha pontot tennénk a *debreceni dologra is. Teljesen meddő dolog várni a jóakaratot*, mert éppen az nincs, sőt valami elképzelhetetlenül *ellenkező van ...*" (az én kiemelésem -- S.Á.). Sajnos, az idő ez utóbbi balsejtelmet igazolta.

Ebben az egyre kritikusabbá váló helyzetben személyes kihallgatást kértem a művelődési minisztertől -- egyetemi feletteseim előzetes jóváhagyásával. A tárgyalás sikerült, erről utólagos feljegyzésemben a következőkben számoltam be az illetékes rektorhelyettesnek.

Feljegyzés Szabó T. Attila díszdoktori kitüntetése ügyében... D. elvtárs egyetértésével a fenti ügyben kihallgatást kértem K.B. miniszter elvtárstól. Erre 1986. szeptember 4-én került sor. Előzetesen tárgyaltam a minisztériumban H.Gy. elvtárssal, a nemzetközi kapcsolatok főosztályvezetőjével is.

H. elvtárstól azt tudtam meg, hogy Szabó T. Attila kitüntetése ügyében valamikor 1982 után a román fél kitérő vá-

laszt adva, de mégiscsak reagált. Ennek lényege az volt, hogy a román minisztérium nem tartja illetékesnek magát a kitüntetéshez való hozzájárulás ügyében, minthogy Szabó T. Attila nyugalmazott egyetemi tanár nincs munkaviszonyban. H. elvtárs nem tudja, hogy ez a visszajelzés eljutott-e egyetemünkhöz. Megígérte, a minisztériumban visszakeresteti, és pontos tartalmáról értesítést küld.

Ezek alapján K. elvtárs állásfoglalása a következő volt. Ha a román félnek negatív vagy semmilyen válasza sem született volna az ügyben, az államközi kapcsolatoknak megfelelően nem kerülhet sor a díszdoktori kitüntetésre. Ha azonban a szóbanforgó válasz valóban megérkezett, akkor belátásunk szerint cselekedhetünk, mert semmi sem köti a kezünket. Ebben az esetben sor kerülhet a díszdoktori oklevél átadására, amennyiben Szabó T. Attila -- a körülmények ismeretében -- az oklevél átvételét vállalja.

Mint a D. elvtárssal folytatott megbeszélésünkön említettem, Szabó T. Attila szeptember 10. és október 10. között tesz látogatást Magyarországra. Azt remélem, hogy addigra a minisztériummal tisztázódik a fent érintett kérdés. Ebben az esetben igen kevés idő áll rendelkezésünkre, hogy a díszdoktori ünnepséget megszervezzük, ezért sürgős intézkedésre lesz szükség. Mihelyt a minisztrérium értesítését megkapom, érintkezésbe kívánok lépni Szabó T. Attilával, hogy vállalja-e a díszdoktori oklevél átvételét, és itt-tartózkodása alatt mikor tudna Debrecenbe látogatni. Emlékeztetni szeretnék rá, hogy e célból korábban a rektor Szabó T. Attila és felesége címére egyhetes debreceni meghívást és vendéglátást ígért. Ennek az egyhetes programnak a megszervezése a Magyar Nyelvtudományi Tanszék és a Kar, illetőleg a Rektor fontos feladata. Mihelyt mód nyílik erre, jelentkezni fogok a részletek megbeszélése céljából.

Amennyiben a minisztérium végső válasza mégis negatív lenne, és a kitüntetés átadására nem nyílna lehetőség, abban az esetben is kérem, hogy az egyetem tekintse érvényesnek Szabó T. Attila egyhetes meghívását, hogy vele előadásokat tartassunk az intézetben, illetőleg a Nyelvtudományi Társaság keretében. Szabó T. Attila ebben az évben töltötte be 80. életévét. Egyre nehezebben vállalkozik külföldi utazásokra, egyébként is, mint nyugdíjas csak kétvétenként egyszer kaphat kiutazási engedélyt. Úgy gondolom, mostani magyarországi utazását feltétlenül meg kell ragadnunk arra a célra, hogy Debrecenbe ellátogasson.

Kérem Rektorhelyettes elvtárs szíves segítségét az öt

éve húzódó, s minden szempontból rendkívül fontos ügynek a lebonyolításához". (Az irat kelte: 1986. szept. 5. -- A nevek kiírását nem tartom szükségesnek.)

Nincs róla tudomásom, hogy a feljegyzés elején emlegetett román visszajelzés létezett-e, megtalálták-e a minisztérium illetékei. A fejleményekből ítélve valószínűleg nem. 1986. szeptember 26-án ugyanis a Nemzetközi Kapcsolatok Főosztályának vezetője az egyetem rekrotához az alábbi leiratot küldte:

"Kedves Cs. elvtárs" -- Tájékoztatom, hogy a Külügyminisztériummal történt egyeztetés alapján egyetértünk azzal, hogy a Kossuth Lajos Tudományegyetemen díszdoktorrá avassák Szabó T. Attila romániai magyar nyelvészt. Egyben azonban kérjük, hogy az eseményre a nyilvánosság mellőzésével kerüljön sor, tehát arról a hírközlő szervezet, illetve külföldi képviselőket ne tájékoztassanak." -- (B.R. főosztályvezető.)

A díszdoktori avatások minden egyetemen a legfényesebb ünnepek keretében történnek. Az úgy itteni "titkosítása" nyilvánvalóan a román fél érzékenységének kímélését szolgálta. És talán azt is, nehogy az ünneplés ártalmára legyen Szabó T. Attila személyes tudományos érdekeinek: tudjuk, hogy nagy művének, a Sztórtörténeti Tárnak ötödik kötete akkor már több mint egy éve a nyomdában hevert, anélkül, hogy szedéséhez hozzákezdek volna. Talán még a személyes atrocitástól való féltés sem volt kizárható, hiszen hasonló esetekről is érkeztek kőszá hírek a romániai magyar értelmiségiekkel kapcsolatban.

Ilyen előzmények után került sor a tiszteletbeli doktori oklevél átadására 1986. október 29-én a Kossuth Egyetem rektori tanácsstermében, az egyetemi tanács és néhány meghívott szakember jelenlétében. Úgy gondolom érdemes idézni az illetékes tudományos rektorhelyettes ünnepi bevezető gondolatait:

"Tisztelt Egyetemi Tanács! Kedves Vendégeink!

A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Tanácsa ez alkalmommal gyakorolni kívánja azt a -- törvényeinkben és doktori szabályzatunkban is biztosított -- jogát, amely szerint a tudományok valamelyik ágában kimagasló eredményeket elért, az emberiség haladását és békéjét példamutatóan szolgáló tudósokat és köztiszteletben álló személyiségeket az egyetem által adományozható legmagasabb kitüntetésben részesíthet, befogadhatja díszdoktorai sorába.

A "honoris causa" doktori cím olyan fokú elismerés,

amellyel egyetemünk csak kivételes esetben él. Megtisztelti egykori kiváló tanítványait, kimagasló teljesítményeket elért professzorait, olyan kiváló közéleti embereket, akik munkájuk során sokat tettek egyetemünkért.

Időről időre pedig felajánlja ezt a kitüntető címet olyan külföldi tudósoknak is, akik a tudományban nemzetközileg is elismert eredményeket értek el, s tudományos eredményeiket közkinccsé téve, azokból a magyar tudomány, s ezen belül a mi egyetemünk tudományos tevékenysége is tanulhat, tudósaink ezekből meríthetnek.

Mi úgy ítéljük meg, hogy az egyetem ezen jogának gyakorlása kézzelfogható módon kifejezi a tudomány internacionalista jellegét, azt, hogy a tudomány lényegénél fogva túlmutat országhatárokon, nemzeti kereteken, partikuláris érdekeken, s igazi eredményeivel az egész emberiséget, az emberek boldogulását szolgálja. Éppen ezért, amikor tudományos eredményeket ellenkező célokra használtak fel, vagy akarnak ma is felhasználni, ez végső soron nemcsak a humanizmus erkölcsének elveivel, hanem a tudomány lényegével is szemben áll.

Nekünk az a szilárd meggyőződésünk, hogy mi olyan társadalmat építünk, amely -- ugyancsak lényegénél fogva -- az emberekért, az egész emberiség javára épül, tehát a szocialista társadalom fogalma szerint is humanista társadalom.

Egyetemünk Tanácsa -- amikor a "honoris causa" doktori cím odaítélése ügyében dönt -- ilyen elvekből kiindulva foglal állást.

Amikor az Egyetemi Tanács 1982. április 15-én úgy határozott, hogy Szabó T. Attilát, a kolozsvári egyetem nyugalmazott professzorát, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagját egyetemünk "honoris causa" doktorainak sorába iktatja, azzal a meggyőződéssel hozta meg egyhangú döntését, hogy jelöltünk minden tekintetben megfelel azoknak a magas sztos elveknek, amelyeket e kitüntetés adományozásakor magunk elé tűztünk. Az Egyetemi Tanács e határozatát a Művelődési Minisztérium is megerősítette.

Olyan kimagasló tudóst ünnepelhetünk ma, akinek tudományos munkássága nem csupán a magyar nyelvtudomány szinte minden ágára -- így a szinkron grammatikára, nyelvtörténetre, dialektológiára, névtudományra, nyelvművelésre -- kiterjed, hanem ennél tágabban véve a magyarságtudomány különböző területeire: a tárgyi néprajzra, a folklorra, irodalomtörténetre, tudománytörténetre, illetőleg az általános

nyelvészet, a nyelvek közötti kölcsönhatások vizsgálatára is eredményesen irányul, kimagasló jelentőségű.

Tudományos tevékenységét részletesen bemutatni nem az én feladatom. Egy dologra azonban külön is szeretnék rámutatni. Szabó T. Attila egyetemünk egykori jeles professzorának Csúry Bálintnak tanítványaként nálunk szerzett bölcsészdoktori oklevelet 1935-ben. Rendszeresen publikált tanulmányokat a Csúry Bálint szerkesztette Magyar Népryelvben, egyetemünk egyik legrégebb múltú intézeti évkönyvében, sőt ennek néhány évig társszerkesztője is volt Bárczi Géza mellett Csúry Bálint halála után. Tudományos és személyes kapcsolata azóta sem szakadt meg egyetemünkkel. Munkássága máig is lelkesítő, buzdító hatással van egyetemünk hasonló területeken működő oktatóira.

A díszdoktorrá avatás megtiszteltetés annak, akinek ez a kitüntetés szól. De -- hadd hangsúlyozzam ezt nyomatékosan -- megkülönböztetett tisztesség az adományozó intézmény számára is. Ószinte szívvel kívánom Egyetemi Tanácsunk egész kollektívája nevében, hogy további életútját is sok siker kísérje."

Szabó T. Attila puritán jelleméből teljesen hiányzott a hiúság. Nem sértette, hogy avatása nem díszes nyilvánosság előtt történik, sőt a családias, baráti jelleget dicsérte. Mi, a házigazdák mégis sajnáltuk, hogy az élményből és az ünnepelt köszönbeszédéből sokan kimaradtak. (Ez is indokolja itteni közlését.)

Az avatás utáni rövid, pár napos debreceni találkozás, majd a Szabolcs-Szatmár megyébe tett kirándulás élmény számba ment mindnyájunk számára, akik vele lehettünk. Az év vége felé egy levélben hozzájárulását kértem, hogy a Csúry centenáriumra írt levelét és a díszdoktori avató beszédét publikálhassam. Válaszában, amely 1987. január 15-én kelt, visszatér az avatás emlékére is: "Nagyon kellemes emlékekkel gondolok vissza arra a kedvességre, amellyel mindannyian, az élen veled, fogadtatok, és feledhetetlen emlékké tettétek számomra az ott töltött futó időt. A nyíregyházi kirándulás is régi vágyam volt. Kérlek, add át M.A.-nak meleg baráti üdvözetemet. Az ott tapasztalt figyelem és kedvesség kellemes emlékként él bennem... -- Természetesen számomra kitüntető, ha a Csúry-émlékünnepélyről szóló kötetetekbe az én igénytelen magánlevelem is bekerül. Tudománytörténeti szempontból nem érdektelen tény rögzít a XX. század utolsó évtizedeinek érintkezésbeli viszontagságai vonatkozásában. -- Másik tervedet, a debreceni szereplésem körüli megnyilatkozások közlését ugyancsak köszönettel veszem. Az meg, hogy éppen a Csúry-számban oda kerülök szere-

tett tanárom mellé, nem mindennapi örömet okoz nekem. Köszönöm a tervben megmutatkozó figyelmet..."

Sajnos, a kiszámíthatatlan sors kegyetlenül túlhajtotta szerkesztői figyelmeséget. A Csűry-centenárium és a Szabó T. Attila díszdoktori eseménye mellé egy megrázó zárótételt kényszerített: az 1987 március elején elhunyt nagy tudós nekrológját...

SEBESTYÉN ÁRPÁD